Luonnon armoilla: henkilökohtaiset rajat ja niiden ylittäminen sukellettaessa

Viisas: Miten sukellus meni? Avovesikurssin jälkeen ensimmäisen sukelluksen on täytynyt olla melko jännittävä, vai mitä?

Typerys: Voi pojat! Hylky ja portaita alas konehuoneeseen… Se oli mahtavaa!!

Viisas: Luulin, että siellä oli vain syvällä olevia hylkyjä? Tarkoitan, kuinka uskalsit mennä sisälle?!?

Typerys: Joo, tiedätkö, se oli melkoinen yllätys! Seurasin vain opasta. Ok, näkyvyys muuttui todella huonoksi jossain vaiheessa ja sotkeuduin joihinkin kaapeleihin, joten olin vähän sekaisin, koska kaasu oli vähissä… 40 metrin syvyydessä kaasu kuluu niin nopeasti! Minulla ei ollut aavistustakaan, mitä tehdä. Luojan kiitos, siellä oli kuitenkin tämä kaveri, jonka sukellusvalo ilmestyi kuin tyhjästä. Hän vapautti ja pelasti minut jotenkin, ja selvisin siitä, vaikka en ole varma kuinka…

Viisas: Voi luoja! Missä oppaasi ja muut sukeltajat olivat silloin?

Typerys: Ei kuule, siellä olimme vain minä ja hän. Maksoin ylimääräistä saadakseni VIP-kierroksen! Joka tapauksessa törmäsin häneen yläkannella. Se tapahtui juuri oikealla hetkellä, jotta hän ehti jakaa kaasua minulle! LOL !

Viisas: Oletko yksinkertaisesti hullu vai vain sekaisin?

Typerys: Voi älä viitsi… Älä ole noin tylsä! Hei, tiesitkö muuten, että siellä on myös siisti luola?!

Kun katsomme elämäämme taaksepäin, näemme siellä tiettyjä mieleenpainuvia hetkiä sukeltamiseen liittyen. Useimmat meistä ovat ainakin kerran joutuneet kysymään itseltään seuraavanlaisia kysymyksiä. Mitä juuri tapahtui? Mitä olisi voinut tapahtua? Mitä minun olisi pitänyt tehdä?

Koska kuitenkin selvisimme takaisin pintaan pohtimaan tällaisia kysymyksiä, ei uhreja onneksi tullut. Ei ainakaan sillä kerralla. Kaikki ihmiset eivät tietenkään kyseenalaista tällaisia tapahtumia, tai he eivät pyri estämään niitä. Tämä johtuu ehkä ymmärtämättömyydestä tai tiedon puutteesta. Syynä voi olla myös ylpeys tai tietoisesti valittu toimintatapa. Viimeisimpänä mutta ei vähäisimpänä on se, että nämä ihmiset eivät yksinkertaisesti halua sanoa ei.

HENKILÖKOHTAISET RAJAT SUKELLETTAESSA

Ihmisen henkilökohtaiset rajat sukellettaessa riippuvat kahdesta korreloivasta pääasiallisesta tekijästä. Nämä tekijät ovat sukellussertifikaatin taso ja henkilön oma mukavuusalue, jotka molemmat ovat koulutuksen ja kokemuksen muovaamia. Sertifikaatti ei ole mikään pelastusliivi, mutta kun sukeltajan mukavuusalue siirtyy hänen senhetkisen pätevyytensä ulkopuolelle, hän joutuu ikään kuin erämaan armoille. Toisin sanoen tuntemattomalle, jännittävälle vaaravyöhykkeelle.

Sukelluskoulutus perustuu ainakin osittain onnettomuusanalyysiin. Sellaisenaan se pyrkii tarjoamaan sukeltajalle kognitiivisen protokollan. Tämä tarkoittaa toimenpiteiden sarjaa, jossa toimenpiteet suoritetaan ikään kuin vastauksena niihin mahdollisiin ongelmiin, joita saattaa syntyä sukelluksen aikana. Kyseessä on testattu prosessi, joka antaa sukeltajille ongelmanratkaisutaitoja. Samalla määritellään myös tällaisessa toiminnassa vaadittavat erityisvarusteet.

Kukaan meistä ei kelpaa kilpa-auton kuljettajaksi, kun saamme ajokorttimme. Olemme ottaneet vain minimimäärän harjoitustunteja varmistuaksemme siitä, että emme vaaranna itseämme tai muita suunnatessamme liikenteeseen. Toivottavasti emme myöskään suuntaa suoraan päin puuta. Tämä sama myös pätee sukelluskoulutukseen sekä sitä seuraavaan sertifikaatin myöntämiseen. Sertifikaatilla sinänsä ole mitään merkitystä, mutta sukeltajalla voidaan kuitenkin oikeutetusti arvioida olevan tiettyjä erikoistaitoja. Näitä ovat muun muassa tietyssä syvyydessä sukeltaminen, dekompressio, yläpuoliset ympäristöt tai kylmässä vedessä sukeltaminen.

Sukelluskoulutus tarjoaa mukavuusalueen tietyn pätevyyden rajoissa. Harjoittelu auttaa luomaan ja määrittelemään omat henkilökohtaiset psykologiset ja fyysiset rajat tämän pätevyyden puitteissa. Jotkut sukeltajat ymmärtävät, että tämä toiminta ei todellakaan ole heidän juttunsa, ja luovuttavat suosiolla. Siinä ei ole mitään väärää, itse asiassa päinvastoin. Toiset jatkavat pienin askelin ja hankkivat mahdollisimman paljon kokemusta matkan varrella, ennen kuin he pyrkivät seuraavalle tasolle. Onnettomia ovat ne, jotka jäävät näiden kahden lähestymistavan välille ja heittäytyvät tietoisesti luonnon

armoille. Vain tunnistamalla omat rajamme me voimme venyttää niitä ja määritellä uudelleen sen, mikä on mahdollista.

SUKELTAJAN VIIMEINEN KIUSAUS

Kun sukeltaja ylittää tarkoituksella henkilökohtaiset rajansa, syitä on yleensä kaksi. Joko hän on mukana kuvitteellisen sukeltajien pyhän maljan etsinnässä piittaamatta koulutuksensa tasosta tai sitten hän luottaa oppaan tai kouluttajan mentorointiin. Näiden oletettu viisaus ja kokemus takaavat kuolemattomuuden.

Toisin sanoen ihmisluontoon kuuluu osana se, että kielletyssä on jotain houkuttavaa. Peloton seikkailu erämaan armoilla houkuttelee joskus, välillä yksin tai välillä oppaan tai kaverin kanssa sen mukaan, mitä he pitävät hyvinä toimintatapoina. Motivaatiotekijät ovat yleensä joko sisäisiä, kuten uteliaisuutta tai oman egon korostamista, tai ulkoisia, joita ohjaa vertaispaine, häpeä sanoa ei ja halu vaikuttaa “rennolta”. Motivaatiosta riippumatta sukeltaja on edelleen jollakin tasolla tietoinen siitä, että hänen ei yksinkertaisesti pitäisi olla juuri kyseisessä paikassa juuri sillä hetkellä. Tämä tietoisuus on jollakin tavalla hyödyllistä joidenkin kohdalla ja tekee heidät varovaisemmiksi. Näin se osittain lieventää tilanteeseen liittyviä riskejä. Joidenkin toisten kohdalla lisääntynyt stressi taas päinvastoin muuttaa mahdolliset riskit todellisuudeksi.

Sukeltaja, joka vahingossa ylittää omat rajansa, ei huomaa niitä joko koulutuksen puutteen tai yksinkertaisesti tyhmyyden vuoksi. Tietämättömyys koskee myös sen vastuuvapausasiakirjan sisältöä, joka on jätetty lukematta ja allekirjoitettu sokeasti sukelluskeskukseen saavuttaessa. Se sisältää lisäksi uusitun sukellusvakuutuskortin kuittauksen. Sukellusvakuutus ei kuitenkaan takaa sitä, etteikö mitään pääsisi tapahtumaan. Sen tarkoituksena on auttaa mahdollisten seurausten kanssa, jos sukeltaja palaa onnettomuuteen johtaneelta sukellukselta takaisin. Tietämättömyydestä on kyse myös silloin, kun opas on huolissaan siitä, kuka on kukin ryhmäsertifiointiin liittyen. Ryhmäpaineen takia joidenkin sukeltajien henkilökohtaisia rajoja venytetään liikaa, jotta jotkut toiset olisivat tyytyväisiä. Näin tapahtuu etenkin

silloin, kun oppaalla on mahdollisuus saada tippiä. Loppujen lopuksi “sukeltajathan haluavat vain pitää hauskaa”.

Sukelluskeskukset ovat usein vastuussa koko prosessista ohjatun ryhmän organisoinnissa. Liiketoiminnassa on usein kätevää nimetä eritasoisista sukeltajista koostuva ryhmä oppaalle, jonka tehtävänä on miellyttää asiakkaita ja ennen kaikkea miellyttää sukelluskeskusta työpaikkansa säilyttämiseksi. Huonona puolena tässä on se, että tällöin riskit ovat erittäin suuret kaikkien osapuolten kannalta. Toisaalta tietämättömyys riskeistä ja ohjattuun ryhmään osallistuminen vapauttaa useimmat sukeltajat asioiden kyseenalaistamisesta tai tilanteeseen liittyvästä pelosta. Ainoa etu tässä täydellisessä tietämättömyydessä on luultavasti se, että sukeltajille ei aiheudu lisästressiä. Tähän liittyy tietysti oletus siitä, että mikään ei mene pieleen.

MITÄ IHMINEN KYLVÄÄ…

Asenteella on suuri rooli sukellettaessa. Asenteeseen kuuluu se, että ymmärrämme ja analysoimme sukelluksen sekä tunnustamme rehellisesti, ettei sukellus sillä kertaa sujunut niin kuin sen piti. Tämä ei riipu siitä, miten sukellus päättyi. Vaatii rohkeutta avata rakentava keskustelu oppaan tai kaverin kanssa tai myös itsensä kanssa, kun sukellus ei yksinkertaisesti tänään tuntunut olevan niin sanotusti ok, vaikka paluu onnistuikin.

Sanotaan, että parempi katsoa kuin katua. Tähän voisi kuitenkin mielestäni lisätä, että parempi katua kuin toimia aina uudestaan ja uudestaan samalla tavalla. Kyllä, tämä pieni hylky näytti vaarattomalta ulkopuolelta. Kyllä, tietokoneiden syvyysluvut ovat joillekin sukeltajille kuin Graalin pyhä malja. Ja kyllä, tämä luola oli yksinkertaisesti upea. Vaikka tämä kaikki olisikin totta, mitä hyötyä siitä kaikesta on silloin, kun asiat menevät pieleen. Sukeltaja tajuaa, ettei hän yksinkertaisesti ole riittävästi valmistautunut tilanteeseen, joko oman tai ryhmänsä turvallisuuden suhteen. Eräs tiedemies, joka loi kuuluisan $E=MC^2$-yhtälön, sanoi kerran: ”Kun hyväksymme rajamme, voimme ylittää ne.”

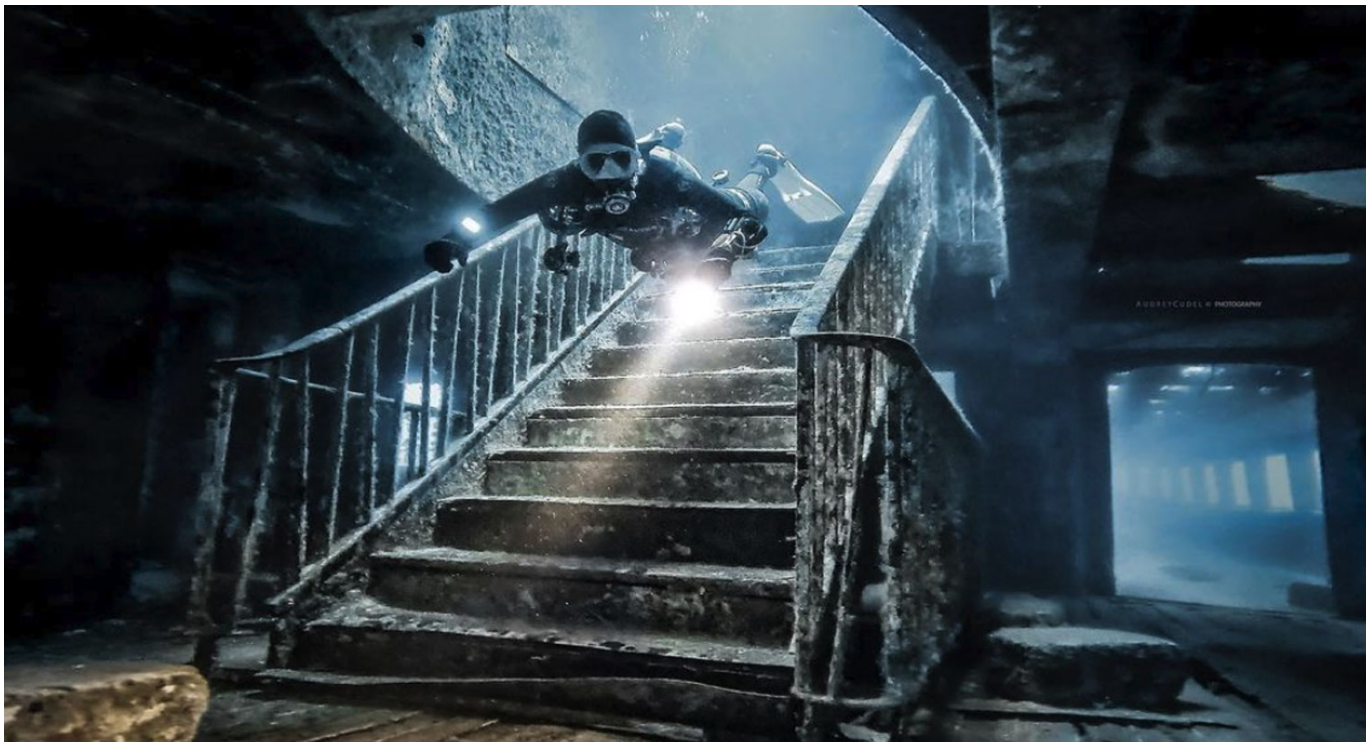

Viisas: ’Miten sukellus sitten sujui? Ensimmäinen sukellus Open Water -kurssisi jälkeen oli varmaan melko jännittävä, vai mitä?

Tiedostava: ’Voi että tunnen itseni niin tyhmäksi. Minulla ei ollut aavistustakaan, mihin jouduin. Opas mainitsi hylyn ja konehuoneen ennen sukellusta, mutta mielestäni kokonaiskuva näytti erilaiselta. Tiesin, että menisimme yli syvyysrajani, mutta kukaan ei todellakaan näyttänyt välittävän ja kuulin, että tämä hylky on upea… Halusin vain todella niin kovasti nähdä sen…”

Viisas: ”Mitä sitten tapahtui?”

Tiedostava: ”Seurasin opasta, mutta sitten hän meni sisään, enkä tiennyt mitä tehdä. Joten seurasin vain, mutta näkyvyys muuttui todella huonoksi jossain vaiheessa ja sotkeuduin joihinkin kaapeleihin, joten aloin mennä sekaisin. Kaasu oli todella vähissä ja tietokoneellani oli tämä NDL-varoitus (NDL=suoranousuraja), joka vilkkui PUNAISENA! Minulla ei ollut aavistustakaan, mitä pitäisi tehdä. Yhtäkkiä paikalla oli tämä kaveri, jonka sukelluslampun valo ilmestyi kuin tyhjästä. Hän vapautti minut jotenkin, ja selvisin siitä, en ole varma kuinka…”

Viisas: ’Voi luoja! Missä oppaasi ja muut olivat silloin?’

Tiedostava: ”Sinä päivänä olimme vain minä ja hän. Maksoin ylimääräistä toivoen saavani yksityisen retken. Hän osui kohdalle juuri ennen kuin kaasu loppui…

Viisas: OMG!! Se oli lähellä!?’

Tiedostava: ’Ja tiedätkö mitä, hän tarjoutui menemään tähän luolaan toiselle sukellukselle… Tarkoitan, että se tuntui tietysti aamulla houkuttelevalta, mutta sitten peruin sukelluksen sen päivän osalta…

Viisas: ’Mitä hän sanoi?’

Tiedostava: ”Ei oikeastaan mitään, hän palasi hylkyyn ryhmän kanssa iltapäivällä. En ole varma siitä, onko sukellus loppujen lopuksi minun juttuni.

Viisas: ’Tällä ei ollut minun mielestäni mitään tekemistä sukeltamisen kanssa… Ehkä sinun pitäisi harkita uudelleen, mikä oli alun perin tavoitteesi. Ota rauhallisesti ja etsi sitten sinulle sopiva koulutus, jos se todella kiinnostaa. Ja muista, että sisälläsi on aina paras oppaasi. Olen iloinen, että selvisit takaisin pinnalle, kamu!’

Kääntäjä: Marianna Rantanen